

פרשת כי תבא

מאמר הבטחות ונחמות שבקללות דמשנה תורה

(א) « רבי שמעון בן יוחאי, אול ב ליה וערק למדברא דלוד, ג ואתגניז בחד מערתא, הוא ורבי אלעזר בריה. אתרחיש לון ניסא, ד ונפק להו חד חרובא, וחד מעיינא דמייא. אכלי מההוא חרובא, ושתאן מאינון מין. היה אליהו ז"ל, אתי לון בכל יומא תרי זמני, ואוליף לון. ולא ידע אינש בהו. (ב) יומא חד הוו חכימייא בבי מדרשא שואלין, ואמרין, קללות שבתורת כהנים, אינון כנגד בית ראשון. קללות שבמשנה תורה כנגד בית שני ה וגלות אחרון. בקללות שבתורת כהנים, אית בהו הבטחות, וחביבו דקב"ה לישראל. דכתיב, « וזכרתי את בריתי יעקב וגו'. וכתוב ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם. קללות שבמשנה תורה, לית בהו הבטחות, ולית בהו נחמה כלל, כמא דכתיב בקללות קדמאין. ולא הוו ידעי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (ויקרא כו) וירא כב לעיל חקת אות עט קלד. א גיא מוסף שאילתא דשאל חברייא לר' שמעון בן יוחאי עליו השלום על לחטין דמשנה תורה אם אית בהון נחומין אם לאו ר' שמעון (קראקא). ב גיא ליג ליה (דפוסים ראשונים). ג גיא ואגניו (דפוסים ראשונים). ד גיא נפק (קראקא). ה גיא ליג וגלות אחרון (קראקא) גיא גלות אחרון (ויניצא).

הבטחות ונחמות שבקללות דמשנה תורה

הסולם

מאמר

(ב) יומא חד הוו וכו': יום אחד היו שואלים החברים בבית המדרש, נאמר. קללות שבתורת כהנים, הם כנגד בית ראשון. קללות שבמשנה תורה, הם כנגד בית שני והגלות האחרונה והנה בקללות שבתורת כהנים, יש בהן הבטחות ואהבת הקב"ה לישראל, שכתוב, וזכרתי את בריתי יעקב וגו'. וכתוב, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. והקללות שבמשנה

מאמר הבטחות ונחמות שבקללות דמשנה תורה (א) רבי שמעון בן יוחאי וכו': רשב"י הלך לו וברח למדבר לוד, ונחבא במערה אחת, הוא ורבי אלעזר בנו. קרה להם נס, ויצא להם חרוב אחד ומעיין מים אחד. אכלו מאותו החרוב, ושתו מאותם המים. ואליהו ז"ל, היה בא אליהם ב' פעמים בכל יום, ולימד אותם. ואיש לא ידע מהם.

(דפו"י דף ג"ט ט"ג)

(ג) קם רבי יהודה בר אלעאי ואמר, חבל על גריעותא דבר יוחאי, ולית מאן * (דידע מניה. ואלו ידעי, לית רשו לגלאה ליה.

(ד) ר' יוסי ב"ר יהודה, קם יומא חד בצפרא, חמי כל אינון עופין דאינון הוו טאסן, ושפנינא חדא אזלא בתרייהו. קם על רגלוי ואמר, שפנינא, שפנינא מהימנא, מיומא טופנא דיוקנא דעמא קדישא, לך יאות ולך נאה, זיל ועביד לי שליחותא חדא לבר יוחאי, באתר דאיהו תמן.

(ה) אסתחרא ההוא : שפנינא וקמת קמיה. כתב פתקא חדא, ואמר מה דאמר. וקמת שפנינא ונטלת בפומה, ואזלת לגביה דר"ש, ושוויאת ליה בכנפא. אסתכל בההוא פתקא, ובכה, הוא ורבי אלעזר בריה. ואמר, בכינא על פרישותנא מן חבריא, ובכינא על מלין אלין, דלא אתגליין להו, מה יעבדון דרי בתראי, אי ישגיחון בהאי.

(ו) אדהכי, אתא אליהו ז"ל, חמי דבכי, אמר בשליחותא אחרא הוינא זמין, השתא, ושדני קב"ה לשכנא דמעיק. אי רבי, אי רבי, לא הוה אצטריך השתא לגלאה לצדיקיא מלין אלין.

(ז) אבל כך אמר קב"ה, בקללות קדמאין אית ל"ב קראי, וכלהו לקביל שבילי דאורייתא. בקללות בתראי אית בהו נ"ג קראי, לקביל פרשיין : ואורחין דאורייתא.

חלופי גרסאות

ו ג"א דיומא (קראקא). ז דפוס קראקא חסר מן שפנינא עד שפנינא (קראקא). ח ג"א ל"ג השתא (קראקא). ט ג"א אהנין (קראקא).

הבטחות ונחמות שבקללות דמשנה תורה

היונה סובבה וקמה לפניו. כתב מכתב אחד, ואמר מה שאמר. והיונה קמה ולקחה המכתב בפיה, והלכה לר"ש, ושמה המכתב בכנפיה. הסתכל ר"ש באותו המכתב, ובכה, הוא ור' אלעזר בנו. ואמר, בוכה אני על שנפרשתי מן החברים, ואני בוכה, על דברים אלו שאינם נגלים להם. מה יעשו הדורות האחרונים אם יסתכלו בזה.

(ו) אדהכי אתא אליהו וכו' : בתוך כך בא אליהו ז"ל. ראה שבכה. אמר, בשליחות אחרת הייתי מוכן עתה, ושלחני הקב"ה לשכך את דמעותיך. אהה רבי, אהה רבי, לא הית צריך עתה לגלות דברים אלו לצדיקים.

(ז) אבל כך אמר וכו' : אבל כך אמר הקב"ה, בקללות הראשונות יש ל"ב פסוקים, וכולם הם כנגד שבילי התורה. דהיינו ל"ב שבילי החכמה. בקללות אחרונות יש בהן ג"ג פסוקים, כנגד ג"ן פרשיות ודרכים שבתורה. בגלות

הסולם

מאמר

שבמשנה תורה, אין בהן הבטחות, ואין בהן נחמה כלל, כמו שכתוב בקללות הראשונות. ולא היו יודעים לישב את זה.

(ג) קם רבי יהודה וכו' : קם ר"י בר אלעאי ואמר, אוי על חסרונו של בר יוחאי, שחסר לנו, ואין מי שידע ממנו. ואם היו יודעים אין רשות לגלותו.

(ד) ר' יוסי ב"ר וכו' : ר' יוסי ב"ר יהודה, קם יום אחד בבוקר, ראה כל אלו העופות שהיו מעופפות, ויונה אחת הלכה אחריהם. קם על רגליו ואמר, יונה, יונה הנאמנת, מימי המבול, הצורה של העם הקדוש כי ישראל נקראים יונה, לך יפה לך נאה, לך עשי לי שליחות אחת לבן יוחאי, במקום שהוא שם.

(ה) אסתחרא ההוא שפנינא וכו' : (דפוי דף ג"ט ט"ג * ט"ד)

(ח) בגלות קדמאה דבית ראשון, עברו ישראל אינון שבילין סתימין דסתר, אתגלי חובייהו, ואתגלי קיצא דילהון, ונחמתא ואבטחותא דילהון. בגלות בתראה דבית שני, עברו ישראל גין פרשיות אורחין דאתגליין, אסתים חובייהו, ואסתים קיצייהו, ולא כתיב בהו הבטחות ונחמות.

(ט) אדהכי, עבר . חד רוחא, ואפריש לון, וסליק אליהו גו גלגלא דנורא, ואשתאר רבי שמעון, ובכי, ואדמוך אפיתחא דמערתא. אדהכי, אתא אליהו ז"ל, אמר, קום רבי שמעון אתער משנתך, זכאה חולקך, דקב"ה בעי ביקרך. כ כל הבטחות ונחמות דישאל, בהני קללות כתיבי.

(י) פוק וחזי, מלכא דרחים לבריה, ואע"ג דלטייה ואלקיה, רחימו דמעוי עליה. כד אחזי רוגזא תקיף, כדין רחמנותא עליה. כך קב"ה, אע"ג דלייט, מלוי ברחימו. אתחזיין באתגלייא לווטין, ואינון טבוון סגיאן, בגין דאלין קללות ברחימו הוו. מה דלא הוה כן באינון קדמאין, דכלהו הוו בדינא תקיף.

(יא) באלין אית דינא ורחימו, כאבא דרחים על בריה, ורצועה דמלקיותא נקיט בידיה, עביד נהימו סגיא, וקלין רברבין. ומלקיותא , כלילין ברחמי.

(יב) ׀ וקשיא מכל אינון , קללות, דא הוא דכתיב, ׀ גמ כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה יעלם ה' עליך עד השמדך. הכא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

י גיא ליב חד (קראקא). כ גיא כיכ (קראקא).
 ז ה"ג הסלם גיא בלילין (כל הדפוסים). ח גיא
 קשה (דפוסים ראשונים). נ ליג קללות (קראקא).

(דברים כח).

מאמר

הסולם

הבטחות ונחמות שבקללות דמשנה תורה .

(יוד) פוק וחזי מלכא וכו' : צא וראה, מלך שאהב את בנו, אע"פ שקללו והכהו, אהבת מעיו עליו. כשמראה כעס חזק, אז רחמים שלו עליו. כך הקב"ה אע"פ שקלל, דבריו הם באהבה, בגלוי הן נראות קללות, והם טובות גדולות. משום שאלו הקללות היו באהבה. מה שלא היה כן, בקללות הראשונות, שכולן היו בדין קשה.

(יא) באלין אית דינא וכו' : בקללות האלו שבמשנה תורה, יש דין ואהבה, כאב האוהב את בנו, ומחזיק בידו הרצועה להכאה, והוא שואג שאגה גדולה, וקללות גדולות. והמכות כלולות ברחמים.

(יב) וקשיא מכל אינון וכו' : והקשה מכל אלו הקללות, הוא זה שכתוב, גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה יעלם

(ח) בגלות קדמאה דבית וכו' : בגלות הראשונה של בית ראשון עברו ישראל השבילים הסתומים האלו שבסתר, שאין עונם גדול. ע"כ נגלה עונם ונגלה הקץ שלהם, והנחמה וההבטחה שלהם. בגלות האחרונה של בית שני, עברו ישראל גין פרשיות שהם הדרכים הגלויים, שעונם גדול, ע"כ סתם עונם, וסתם הקץ שלהם, ואין כתובות בהם, הבטחות ונחמות.

(ט) אדהכי עבר חד וכו' : בתוך כך עבר רוח אחד, והפריד ביניהם, ועלה אליהו בגלגל של אש. ונשאר ר"ש, ובכה, וישן בפתח המערה. בתוך כך בא אליהו ז"ל, אמר, קום ר"ש התעורר משנתך. אשרי חלקך, שהקב"ה רוצה בכבודך. כל ההבטחות והנחמות של ישראל כתובים באלו הקללות.

(דפו"י דף ג"ט ס"ד)

אִינוֹן הַבְּטָחוֹת דֹּאבָא עַל בְּרִיָּה, בְּרַחֲמֵי סָגִי. * יַעֲלֶה לֹא כְּתִיב, אֲלֵא יַעֲלֵם, יִכְבֹּשׁ * לֹון, * וִיכְסִי לֹון בְּנוֹקְבָא דְדוֹכְתִּיָּהוּ, דְּלֹא יִפְקֹון לְבָר, וִיהוֹן כְּבוּשִׁין וּמְכוּסִין בְּנוֹקְבִיָּהוּ.

יג) עַד הַשְּׁמֵדךְ, * מַה דְּלֹא יִהְיֶה לַעֲלֵם וְלַעֲלֵמִי עַלְמִיָּא, דְּהֵא אֹמִי קַבִּ"ה, דְּלֹא יִשְׁיָצִי יֵת יִשְׂרָאֵל לַעֲלֵם וְלַעֲלֵמִי עַלְמִין, וְדוֹכְרִנִּיהוֹן יִהְיֶה קִיִּים תְּדִירָא. דְּכְתִיב, * כֵּן יַעֲמֹד זִרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם. וְכְתִיב, * כֹּה אָמַר ה' אִם יִמְדוּ שָׁמַיִם מִלְּמַעְלָה כו'.

יד) וְהוֹאִיל * וּבִאֲוֵמָאָה אִיהוּ דְּלֹא יִשְׁתִּיצוֹן יִשְׂרָאֵל, * זְמִינָא דִּיהוֹן כֹּל מִכְתָּשִׁין וּמִרְעִין טְמִירִין * וּמְכוּסִין, דְּלֹא יִפְקֹון לְבָר לֹאבֵאשָׁא לֹון, עַד זִמְנָא דִּישְׁתִּיצוֹן מִן עַלְמָא, מַה דְּלֹא * יֵהָא לַעֲלֵם וְלַעֲלֵמִי עַלְמִין.

טו) סוּפָא דְכוֹלְהוֹן וְסִיּוּמָא דִּילְהוֹן, * וְהַשִּׁיבְךָ ה' מִצָּרִים בִּאֲנִיּוֹת בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר אֲמַרְתִּי לָךְ לֹא תוֹסִיף עוֹד לִרְאוּתָהּ וְהַתְּמַכְרָתָם שֶׁם לְאוֹיְבֶיךָ לַעֲבָדִים * וְלִשְׁפָחוֹת וְאִין קוֹנָה. הַכֹּה הַבְּטָחוֹת וְנַחֲמוֹת, דְּזִמִּין קַבִּ"ה לְמַעַבְדַּ לִּישְׂרָאֵל בְּסוּף * יוֹמִיא. וְהַשִּׁיבְךָ ה' מִצָּרִים בִּאֲנִיּוֹת, אֲבִטְחוּתָא * לֹאֲתַבָּא וְלִמְיַעֲבַד נִסִּין וְאַתִּין דְּעַבְדַּ קַבִּ"ה בְּמִצָּרִים, בְּיוֹמִין קְדָמָאִין. כְּדִ"א * כִּימִי צֹאתָר מֵאַרְץ מִצְרַיִם אֲרִאֲנוּ נִפְלְאוֹת.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ס נִיָּא יַעֲלֵם (דְּפוּסִים רֵאשׁוֹנִים). ע נִיָּא לֹו וִיכְסִי לֹו (חִינְצִיא). פ נִיָּא וִיבְטָלוֹן וְלִיג וִיכְסִי לֹון (קְרֵאקָא). צ נִיָּא מֵהֶם (קְרֵאקָא). ק נִיָּא וּבִאֲוֵמָנָה (קְרֵאקָא). ר נִיָּא זְמִנָּא (דְּפוּסִים רֵאשׁוֹנִים). ש נִיָּא וּמְכוּסִין (חִינְצִיא) נִיָּא וּמְכוּסִין (קְרֵאקָא). ת נִיָּא יֵהִי (קְרֵאקָא). א נִיָּא לִיג יוֹמִיא (קְרֵאקָא). ב נִיָּא לְמִיַּעֲבַד וְלֹאֲתַבָּא (דְּפוּסִים רֵאשׁוֹנִים)

ג) (יִשְׁעִיָּה טו) הַקְּסֵה"ו סָה בִיָּא רֵלֵב וִיקְרָא רִסָּח אַחֲרֵי מוֹת רֵכֵב וְאַתְחָנִן קִצָּח ת"ו תִּלִּיא ד' עו. תִּסִּיט ד' קָה : ז) (יִרְמִיָּה לֹא). ח) (דְּבָרִים כֹּח) ז"ח ד' ס טִיא. ו) (מִיכָה ז) שְׁמוֹת קֵלֵב.

מאמר

הסולם

הבטחות ונחמות שבקללות דמשנה תורה

וְכֹל הַמַּחֲלוֹת עֲתִידִים לִהְיוֹת נִסְתָּרִים וּמְכוּסִים שֶׁלֹא יֵצְאוּ לַחוּץ לַהֲרַע אוֹתָם. עַד הַזְּמַן שֶׁיִּכְלוּ מִהָעוֹלָם, מַה שֶׁלֹא יִכּוֹל לִהְיוֹת לַעֲלֹם וְלַעֲלֹמִי עוֹלָמִים.

טו) סוּפָא דְכוֹלְהוֹן וְסִיּוּמָא וְכִי : הַסוּף שֶׁל כֹּל הַקְּלָלוֹת וְהַנִּסִּים שֶׁלָּהֶם, הוּא. וְהַשִּׁיבְךָ ה' מִצָּרִים בִּאֲנִיּוֹת בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר אֲמַרְתִּי לָךְ לֹא תוֹסִיף עוֹד לִרְאוּתָהּ וְהַתְּמַכְרָתָם שֶׁם לְאוֹיְבֶיךָ לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת וְאִין קוֹנָה. רֹאוּ הַבְּטָחוֹת וְנַחֲמוֹת, שְׁעֵתִיד הַקַּבִּ"ה לַעֲשׂוֹת לִישְׂרָאֵל בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים. שֶׁכְּתוּב, וְהַשִּׁיבְךָ ה' מִצָּרִים בִּאֲנִיּוֹת, שֶׁהוּא הַבְּטָחָה לְשׁוּב וְלַעֲשׂוֹת נִסִּים וְאוֹתוֹת שְׁעֵשָׂה הַקַּבִּ"ה בְּמִצָּרִים בִּימֵי הָרֵאשׁוֹנִים. כִּשְׂ"א, כִּימִי צֹאתָךְ מֵאַרְץ מִצְרַיִם אֲרִאֲנוּ נִפְלְאוֹת.

בִּאֲנִיּוֹת

יַעֲלֵם ה' עֲלֶיךָ עַד הַשְּׁמֵדךְ. כֹּאן הַהִבְטָחוֹת שֶׁל הָאֵל עַל בְּנוֹ הֵן בְּאִהְבָּה רַבָּה, יַעֲלֶה לֹא כְּתוּב, אֲלֵא יַעֲלֵם, שֶׁפִּירוּשׁוֹ שִׁיכְבוֹשׁ אוֹתָם וִיכְסֵה אוֹתָם בְּנֶקֶב בְּמִקּוֹמָם שֶׁלֹא יֵצְאוּ לַחוּץ, וִיהִיו כְּבוּשִׁים וּמְכוּסִים בְּתוֹךְ הַנֶּקֶב שֶׁלָּהֶם.

יג) עַד הַשְּׁמֵדךְ מַה וְכִי : עַד הַשְּׁמֵדךְ, זֶה לֹא יִהְיֶה לַעֲלֹם וְלַעֲלֵמִי עוֹלָמִים, שֶׁהִרִי גִשְׁבַּע הַקַּבִּ"ה שֶׁלֹא יִכְלֶה אֶת יִשְׂרָאֵל לַעֲלֹם וְלַעֲלֵמִי עוֹלָמִים, וְזִכְרוֹנָם יִהְיֶה עוֹמֵד תָּמִיד, שֶׁכְּתוּב, כֵּן יַעֲמֹד זִרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם. וְכְתוּב, כֹּה אָמַר ה', אִם יִמְדוּ שָׁמַיִם מִלְּמַעְלָה וְכִי.

יד) וְהוֹאִיל וּבִאֲוֵמָאָה אִיהוּ וְכִי : וְכִיּוֹן שֶׁהוּא בְּשִׁבּוּעָה יִשְׂרָאֵל לֹא יִכְלוּ, עִ"כּ הַמְּכוֹת (דְּפוּ"י דף נ"ט ט"ד * דף ס' ט"א)

(טז) באניות, ג הכא איהו, כמה דאמרת, דאת דריש בעניות, ד שתכלה פרוטה
ה' מן הכיס. אבל, זמינין כל בני עלמא למיתי עליהו דישראל על ספינן דימא,
ויחשבון לשיצאה לון מן עלמא, וכלהו טביעין גו ימא, כמא דעבד ביומין קדמאין.
יז) ותמן איהו חדוה סגיא. ו כתיב הכא באניות, ו כתיב התם ז באניות
רנתם. מה להלן רנה אף כאן רנה.

יח) בדרך אשר אמרתי לך. מן יומא דאתברי עלמא, לא גלי גבורתיה
קב"ה לאתחזאה בעלמא, ושעתא דרעותא, אלא בההוא דרך. כי כאשר ראיתם
את מצרים, ז באותו דרך, ובההוא גוונא יעביד לך.

יט) דהא לבתר מכל שאר סטרין יתכנשון עליהו ה' דישראל, ויחשבון
ישראל, דבזמנא דא יתאבדון, ואינן זבינין לבעלי דבביהון, הה"ד ט) והתמכרתם
שם. ונמכרתם לא כתיב, אלא והתמכרתם, בלבבכון תחשבון דאתון זבינין, ולאו
הכי, דהא ואין קונה כתיב, ולית מאן דיכיל לשלטאה עליהו.

כ) וכל דא, לסוף יומיא. ותלייא כולא בתיובתא. וכולא סתים. כמא דכתיב,
ט) למען תשכילו את כל אשר תעשון. מאן דאית ליה לבא, יסתכל וידע לאתבא
למאריה.

כא) אמר ליה ר' שמעון, ט באן אתר אתגלייא פירקנא דישראל בהני
קללות. אמר, אשגח ודייק, י דוכתא בישא מכלהו, תמן הוי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (ישעיה מג) שמות יא. ח) (דברים כח) לעיל אות ג גיא ליג הכא (קראקא). ד גיא ותכלה (דפוסים
ראשונים). ה גיא ליג מן הכיס (קראקא). ו גיא
ליג כתיב הכא באניות ו כתיב התם (קראקא). ז גיא
מוסיף באותו דרך ובההוא דרך (קראקא). ח גיא ליג דישראל (דפוסים ראשונים). ט גיא כאן וליג אתר
(קראקא). י גיא ליג דוכתא (קראקא).

הסולם

מאמר

הבטחות ונחמות שבקללות דמשנה תורה.

דף מ"ח ד"ה ויש כאן, ומשם תבין ביאור
הדברים שבכאן.
יט) דהא לבתר מכל וכו': כי לאחר שכל
הצדדים האחרים מאומות העולם, יתקבצו על
ישראל, יחשבו ישראל, שבעת ההיא יאבדו.
והם יהיו נמכרים לאויביהם. ז"ש והתמכרתם
שם. ונמכרתם לא כתוב, אלא והתמכרתם,
דהיינו שתחשבו בלבבכם שנמכרתם, ואינו כן,
כי, ואין קונה, כתוב, שאין מי שיוכל לשלוט
עליכם.

כ) וכל דא לסוף וכו': וכל זה יהיה
באחרית הימים, והכל תלוי בתשובה. והכל
סתום. כמו שכתוב, למען תשכילו את כל אשר
תעשון. מי שיש לו לב, יסתכל, וידע לשוב
לאדונו.

כא) אמר ליה ר"ש וכו': אמר ליה ר'
שמעון

טז) באניות. הכא איהו וכו': באניות.
הפירוש הוא כאן, כמו שאמרת, שאתה דורש
בעניות. כי הא' נחלפת לע', דהיינו שתכלה אז
הפרוטה מן הכיס. אבל עתידים כל בני העולם
לבא על ישראל באניות הים, ויחשבו לכלות
את ישראל מן העולם. וכולם יהיו נטבעים
בתוך הים, כמו שעשה בימים הראשונים.
יז) ותמן איהו חדוה וכו': ושם היא
שמחה גדולה. כי כתוב כאן באניות, וכתוב שם
באניות רנתם, מה להלאה רנה, אף באניות
שבכאן היא רנה.

יח) בדרך אשר אמרתי לך: מיום
שנברא העולם לא גילה הקב"ה גבורתו שתראה
בעולם, ולא שעת רצון, אלא בדרך ההוא.
למצרים. כי אשר ראיתם את מצרים. באותו
הדרך, ובאותו האופן, יעשה לך. (ע"י בזהר לך
(דפ"י דף ס' ט"א)

(כב) אשגח ודייק כ ואשכח, דכתיב, ו והיו חייך תלויים לך מנגד ופחדת לילה ויומם ולא תאמין בחיידך. ואע"ג דידעי כ חבריא זמן, אינון חיים, תלוין קמן וספיקן. ועיקרא איהו ויציבן מלין.

(כג) כתב פתקא לעידן רמשא, ושויה בפום שפנינא, ואזלת לגביה דרבי יוסי, דהוה בדוכתיה, ועיניו מחכאן. כיון דחמא לה, אמר, שפנינא. כמא את מהימנא מכל עופא דשמיא, קרא עליה, ו ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה.

(כד) נטל פתקא, ועאל לגבי חברייא, ו ואחמי לון. ו וסחי לון עובדא, תוהו. בכה רבי יהודה ואמר, ווי, אע"ג דלא ידעינן ליה, מ מקום שיפול העץ שם יהוא. אתר דבר יוחאי תמן, חברייא בהדיה, ומתערין מניה ואולפין מניה. (כה) זכאה נפשיה דבר יוחאי, דקב"ה עביד עמיה נסין, ואיהו גזיר, וקב"ה מקיים. ועתיד למהוי רישא לצדיקיא, דיתבי בגנתא דעדן. ויקבל אפי שכינתא, ויחמי לקב"ה, וישתעשע עם צדיקיא, ויימא להו, באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' ע עושנו.

מאמר כי ינצו אנשים

(כו) ו כי ינצו אנשים, אלין מיכאל וסמאל. ונגפו אשה הרה, דא כנסת

חלופי גרסאות

כ נ"א ולא אשכח (קראקא). ז נ"א ליג חבריא (קראקא). מ נ"א ואחזי (קראקא). נ נ"א וחזי (דפוסיס ראשונים). ס נ"א ומתערין (קראקא). ע נ"א מוסיף עושנו השם יתברך ויתעלה למען שמו הגדול ידריכנו בדרך ישרה ויספיק בידנו לעשות מצותיו כדי שנהיה לפני השם. פ בדפ"י כתבו לקישים.

מסורת הזהר

(שם כח) מקץ רח לעיל ז"ח יתרו ג/עד. (בראשית ח) שלח קנ ז"ח נח טו קמא. ל (קהלת א) ויקרא רמב פנחס נ ז"ח בשלח לט. ט (שמות כא) משפטים שעא.

מאותן שכתוב בהם באו נשתחוה וגו' לפני השם. פ בדפ"י כתבו לקישים.

הבטחות ונחמות שבקללות דמשנה תורה

(כד) נטל פתקא ועאל וכו' : לקח המכתב מן היונה, ובא אל החברים, והראה להם. וסיפר להם המעשה. תמהו. בכה ר' יהודה, ואמר, אוי, אע"פ שאין אנו יודעים אותה, מקום שיפול העץ שם יהוא. דהיינו, המקום שבן יוחאי שמה. החברים עמו, ומתעוררים ממנו ולומדים ממנו.

(כה) זכאה נפשיה דבר וכו' : אשרי נפשו של בן יוחאי, שהקב"ה עשה עמו נסים. והוא גזיר והקב"ה מקיים. והוא עתיד להיות ראש לצדיקים היושבים בגן עדן, ויקבל פני השכינה, ויראה את הקב"ה, וישתעשע עם הצדיקים, ויאמר להם, באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו.

מאמר כי ינצו אנשים

(כו) כי ינצו אנשים : הם מיכאל וגבריאל, שה"ס ימין ושמאל, שהם חסד וגבורה, ובעשנה שהם במחלוקת ואינם נכללים זה בזה, ונגפו אשה

הסולם

מאמר

שמעון, באיזה מקום נתגלתה גאולת ישראל בקללות האלו. אמר לו אליהו, הסתכל והבט במקום הרע ביותר מכל הקללות, שם הוא גילוי עת הגאולה.

(כב) אשגח ודייק ואשכח וכו' : הסתכל והביט ומצא. שכתוב, והיו חייך תלויים לך מנגד ופחדת לילה ויומם ולא תאמין בחיידך. שפירוש, אע"פ שהחברים יודעים זמן הקץ, החיים האלו, דהיינו הגאולה, תלויים שם, ועם כל זה הוא בספק, שז"ס ולא תאמין בחיידך. אבל מה שהחברים יודעים הוא עיקר, והדברים לכוננים.

(כג) כתב פתקא לעידן וכו' : כתב מכתב לעת ערב, ושם אותו בפה היונה. והלכה אל ר' יוסי, שהיה עוד במקומו ועיניו מחכות. כיון שראה אותה, אמר, יונה, כמה את נאמנת, יותר מכל עוף השמים. קרא עליה, ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה.

(דפ"י דף ס' ט"א)

ישראל ויצאו ילדיה בגלות. ענוש יענוש, דא סמאל. כאשר ישית עליו בעל האשת, דא קב"ה. *

מאמר יוסף משלו נתנו לו

(כז) יוסף, מדיליה יהבו ליה. פומא דלא נשק לעבירה, ו על פיד ישק כל עמי. ורזא דמלה, מניה אתון כל עלמא, ומציה פרודין נשמתיך לכולא.
(כח) * הצואר שלא הרכין לעבירה, וישם רביד הזהב על צוארו. ורזא דמלה, ר דרגין דאינון לעילא מניה, וכולהו נגדין ליה נגידו טבא מעתיקא קדישא.

(כט) ודא הוא רזא דזה"ב דאיהו ארביטר דכל חדא וחדא, מאינון ר דרגין, כלילא מרחמא ודינא. ודא הוא רזא, דאמרו מארי מתניתין, סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה. בגין דכל חדא וחדא, כלילא מרחמי ודינא ואם היא לתתא מי פסולה, בגין דלאו איהי כלילא מרחמי ודינא.
(ל) הגוף שלא הרכין לעבירה, ו ילבש אותו בגדי שש. היינו רזא דרין דשמא קדישא. הרגלים שלא הלכו לדבר עבירה, וירכב אותו במרכבת המשנה. בגין דאית רתיכא עילאה, ורתיכא תתאה, ויוסף זכי לתרווייהו. בגין דנטר ברית קיימא קדישא. ז

מסורת הזהר

(ג) (בראשית מא) מקץ סד בהשמטות ח"א ד' רפז, די"ת ת"ע ד' קלו : ס) (שם) מקץ סד.

חלופי גרסאות

צ בדפו"י כתבו עכ"מ.

מאמר

הסולם

יוסף משלו נתנו לו

(כט) ודא הוא רזא וכו' : וזהו סוד הזהב דהיינו מ"ש רביד הזהב וגו'. שהוא בגימטריא י"ד, שכל אחד ואחד מאלו שבע מדרגות, שהן בינה חגית ונה"י דז"א, כלולות מרחמים ודין, וע"כ הם ב"פ שבע, שהם י"ד שה"ס זהב, וזהו סוד שאמרו בעלי המשנה, סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה, שהפירוש הוא למעלה מז"א, שיש בו עשר ספירות, משום שכל אחת ואחת כלולה מרחמים ודין, ע"כ הם עשרים, ואם הסוכה יותר גבוהה מעשרים אין לנו השגה, כי אין השגה למעלה מז"א. ואם היא למטה מעשרה, פסולה, משום שאינו כלולות מרחמים ודין.

(ל) הגוף שלא הרכין וכו' : הגוף שלא כפף עצמו לעבירה, זכה אל, וילבש אותו בגדי שש. שהוא סוד הו', שבשם הקדוש הוי"ה, שבגימטריא שש. הרגלים שלא הלכו לדבר עבירה, וכו' אל, וירכב אותו במרכבת המשנה. כי יש מרכבה עליונה על הבינה, ויש מרכבה תחתונה על המלכות, ויוסף זכה לשתייהן, משום ששמר ברית הקדש.

שבת

אשה הרה. זו היא כנסת ישראל, רהיינו השכינה, שמחמת המחלוקת, נסתמים אורות השכינה, ויצאו ילדיה, שהם ישראל, בגלות. ענוש ענוש, זה סמאל, שהסית את ישראל לחטוא ולגרסו מחלוקת בין ימין ושמאל, כאשר ישית עליו בעל האשה, זה הוא הקב"ה.

מאמר יוסף משלו נתנו לו

(כז) יוסף מדיליה יהבו וכו' : יוסף, משלו נתנו לו. הפה שלא נשק לעבירה, דהיינו לאשת פוטיפר, זכה אל, ועל פיד ישק כל עמי. וסוד הדבר, משום שנעשה גי' מרכבה ליסוד דז"א, ע"כ, ממנו, שהוא יסוד דז"א, גיזון כל העולם, וממנו פורחות נשמות לכל אדם, כי הנשמות נמשכות מיסוד ומלכות.

(כח) הצואר שלא הרכין וכו' : הצואר שלא כפף עצמו לעבירה, זכה אל, וישם רביד הזהב על צוארו. וסוד הדבר, משום שעו"ז נעשה מרכבה ליסוד דז"א, אשר שש המדרגות שהן למעלה ממנו, דהיינו בינה חגית ונה"י דז"א, כולם מושכים לו המשכה טובה מעתיקא קדישא, שהוא הכתר.

(דפו"י דף ס' ט"א)

(לא) שבת, ש' בת. בזמן שיתחברו ג' אבות עם המלכות, שהיא ב"ת, תקרא שבת.

(לב) ויטע אשל בבאר שבע, הקיצוץ שקצץ אדם הראשון, תקנו אברהם, והוא בבאר שבע, שהיא המלכות. ד"א אש"ל, גוויי מדות, שהם חג"ת "אדום ישחור" לבן המשיך לה מהם, בסוד ט ג' עדרי צאן רובצים עליה. (לג) יעקב שמש בבית שם ועבר, י"ד שנה. לתקן יובל ושמטה, שהם לאה ורחל.

מאמר מ"ב מסעות

(לד) ת"ת, בשעתא דאפיק קב"ה לישראל מארעא דמצרים, אפיק לון ברוזא דשמא דמ"ב אתון, כגוונא דברא ביה שמיא וארעא. (לה) ובגין דא, כד נפקו ישראל מארעא דמצרים, נטלו תריסר מטגלין, עד דמטו לטורא דסיני. הה"ד, ביום הזה באו מדבר סיני, ובעא קב"ה, דתלתין מטגלין אוחרנין, דלהו אזלין יתהון בתלתא יומין. הה"ד, ט ויסעו מהר ה' דרך שלשת ימים. עשרה מטגלין בכל יומא. (לו) ובגין דחבו, גרמו דלהו נטלין יתהון פ בתליסר קדמאין. ובגין דא לא עלו לארעא, עד דנטלו תלתין מטגלין אוחרנין, ואשתלים רזא דשמא דמ"ב אתון, כגוונא דעובדא דבראשית. ו

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט (בראשית כט). פ (במדבר י) בהעלותך קחת. ק ג"א בתריסר (מונקאטש במרובעים). ר בדפויי כתבו עכ"מ.

שבת ש' בת

הסולם

מאמר

(לא) שבת, ש' בת וכו': שבת, היא אותיות ש' בת, שזה מורה, שבזמן שיתחברו ג' אבות, שהם חג"ת, עם המלכות, שהיא בת תקרא שבת.

(לב) ויטע אשל בבאר שבע: היינו, הקיצוץ בנטיעות, שקצץ האדם הראשון, באכילת עצה"ד, תקנו אברהם. וע"כ נאמר, ויטע אשל. שתקן הנטיעה שקצץ אדה"ר. והוא בבאר שבע, שהיא המלכות, ששם היה הפגם. פירוש אחר. אש"ל, רומז על צבעי המדות שהן חג"ת, שהן אדום שחור לבן, שהם ר"ת אשל. והמשיך מהם לבאר שבע, שהיא המלכות, בסוד ג' עדרי צאן רובצים עליה. טג' עדרי צאן ה"ס חג"ת והבאר ה"ס המלכות.

(לג) יעקב שמש בבית וכו': יעקב שמש בבית שם ועבר י"ד שנה לתקן יובל ושמטה. שהם לאה ורחל. פירוש כי המלכות שמחזה ולמעלה דו"א, נקראת לאה, והיא בחינת בינה, ע"כ נקראת יובל. והמלכות שמחזה ולמטה (דפויי דף ס' ט"א)

להם

(לו) ומפרי העץ אשר בתוך הגן, דא הוא אתר דרוחיהון דבני נשא גניזין. ודא הוא אתר דאיכרי אוצר הנשמות. והוא גביה דקב"ה, ואמר לון, לא תשתדלון למנדע, האיך רוחיהון מתפרשין מזווגא דיקרא דילי.
 (לח) ועל דא תנינן ^ק אשה כי תזריע ^ט וילדה זכר כתיב, ולא כליל דכר ונוקבא כפום אורחוי דעלמא, דלא מתחבראן כמה דנפקו מלעילא זוגות זוגות. (לט) בגין, דאדם קדמא וזוגא דיליה, חבו קמיה קב"ה. ועל דא, מתפרשין כד נפקין מלעילא. עד דיהא רעוא קמי קב"ה. אי זכה בר נש, יהבין ליה זוגיה, ואי לא, מפרשין לה מניה, ויהבין לה אוחרא, ומולידין בנין דלא כדקא יאות.
 (מ) וע"ד כתיב, ^ו לא ידון רוחי באדם לעולם. מאי רוחי, רוחו מבעי ליה. אלא אינון תרין רוחי, דנפקי זוגות, לא ידונין כחדא. ועל דא כתיב, וילדה ^ח זכר ולא כליל דכר ונוקבא, כפום אורחוי דעלמא. דאינון גרמו. ^א

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

^ט ה"ג בדפוס מונקאטש במר בעים ג"א ל"ג וילדה זכר כתיב ולא כליל (ווינציא). ^ח ג"א ל"ג זכר (ווינציא) א בדפ"י כתבו ע"ב.

(צ) (בראשית ג) ב"א תלה ב"ב שלו בהשמות ח"א ד' רסג. ד"י תזריע כג בהשמות ח"ג ד' שא : ד"י. (ק) (ויקרא יב) תזריע א. ו (בראשית ו) ב"א רעו.

הסולם

ומפרי העץ

מאמר

יוצאים זוגות בעולם הזה משום שאדם הראשון והזוג שלו חטאו לפני הקב"ה, ועל כן כשהנשמות יוצאות מלמעלה ויורדות לעולם הזה, מתפרדים הזכר מן הנקבה, עד שיהיה הרצון לפני הקב"ה, לחזור ויחברון יחד. אם זכה האדם נותנים לו בת זוג. ואם לא, מפרדים אותה ממנו, ונותנים לה איש אחר, ומולידים בנים שאינם כראוי.

(מ) וע"ד כתיב לא זכר; וע"כ כתוב, לא ידון רוחי באדם לעולם. שואל, מהו רוחי, רוחו היה צריך לומר. ומשיב, אלא הם ב' רוחות שיוצאים זוגות, ורוחי הוא כמו שהיה מנוקד עם ח' פתוחה, שהוא לשון רבים, לא ידונין יחד. כי הם באים לעולם הזה כשהם נפרדים אחד מחבירו. וע"כ כתוב, וילדה זכר, שאינו כלול מזכר ונקבה אלא כפי דרך העולם. שהם, אדם וחיה, גרמו בחטאם.

פירוש. משום שהאדם הראשון נתדבק בנשמות הזכרים המאירים ממעלה למטה, נמצא שהפריד הקשר של זכר ונקבה ביחד, כי כשהם ביחד, גם הזכר אינו מאיר ממעלה למטה, וכיון שאכל מעצה"ד, שפירשו שהמשיך הארת החכמה ממעלה למטה, עשה פרוד בנשמות, ובאות לעולם זכר בפני עצמו ונקבה בפני עצמה. וזה גרם ג"כ שהזכר הוא חסדים בלי חכמה, כי מתוך שנפרד מן הנקבה, אינו יכול להאיר עוד עם חכמה, כי הארת החכמה אסורה להשפיע ממעלה למטה, כדרך הזכר. ולפיכך אינו משפיע רק חסדים מכוסים.

סליק פרשת תבא

להם אלא למטע א', ועם י"ב הקודמים היו י"ג מסעות. ומשום זה לא נכנסו לארץ עד שנסעו שלשים מסעות אחרים, ונשלם סוד השם של מ"ב אותיות, כעין מעשה בראשית.
 (לו) ומפרי העץ אשר בתוך הגן: זה הוא מקום שרוחות בני אדם גנוזים שם. וזה הוא המקום שנקרא אוצר הנשמות. והוא אצל הקב"ה. ואמר להם לא תשתדלו לדעת איך הרוחות מתפרשים מהזוג היקר שלי.

פירוש. הנשמות נולדות מזוג ז"א ומלכות, וע"כ יש זכרים ונקבות בנשמות, ונודע שאור זכר מושפע מנקבה למטה, בבחינת ג"ר. ואור נקבה מושפע רק ממטה למעלה בבחינת ר"ק. וע"כ נצטוו האדם הראשון שלא יסתכל ביציאת הנשמות מן המלכות, שה"ס העץ אשר בתוך הגן, כי אולי יתדבק בנשמות זכרים, וימשיך גם הוא הארת החכמה מאותו הזוג ממעלה למטה בבחינת אור זכר. כי המשכת החכמה ממעלה למטה ה"ס שמאל בלי ימין, וגורם לפירוד הז"א שה"ס הקו האמצעי, מן המלכות, שהמלכות תשאר בשמאל בלי ימין.

(לח) ועל דא תנינן זכר; ועל זה למדנו, אשה כי תזריע וילדה זכר, כתוב, ולא כלול זכר ונקבה, כמו בנשמות, שבהן כל נשמה כלולה מזכר ונקבה, שהוא כפי דרך העולם, שבעוה"ז אין הזכרים והנקבות מתחברים, כמו שיצאו למעלה, בנשמות היוצאות מזו"ן שיוצאים זוגות זוגות זכר ונקבה ביחד.

(לט) בגין דאדם קדמא זכר; וע"כ אין

(דפ"י דף ס' ט"א)